

آزادی زندانیان محیط زیستی

جین گودال، از برجسته‌ترین زیست‌شناسان دنیا خواستار شد

آزادی زندانیان محیط زیستی و حفاظت از پلنگ ایرانی

اعتماد | همزمان با 5 ژوئن، روز جهانی محیط زیست، جین گودال، زیست‌شناس و دانشمند سرشناس حوزه جانورشناسی، خواستار حفاظت از گربه‌سانان بزرگ جهان و آزادی 7 کارشناس محیط زیست ایران که همچنان در زندان به سر می‌برند، شد. جین گودال به همراه هدیه تهرانی بازیگر و فعال محیط زیست ایرانی و نیز 48 متخصص و حفاظت‌گرای دیگر از ایران و افغانستان، آمریکا، قزاقستان، انگلیس و ... در بیانیه‌ای، بر تاثیر درگیری‌ها، تحریم‌ها و تنش‌های سیاسی کنونی بر روند حفاظت از پلنگ ایرانی و حافظان آن تاکید کردند. جین گودال و امضاکنندگان این بیانیه، خواستار اقداماتی برای تسهیل همکاری‌های بین‌المللی فراتر از شرایط سیاسی اخیر و لغو تحریم‌های اقتصادی، تخصیص بودجه و همکاری‌های فنی محیط زیستی و نیز آزادی متخصصان حیات وحش ایران از زندان شدند. آنها در بیانیه خود یادآور شدند: در مواقع ناراحتی و سردرگمی، به طبیعت روی می‌آوریم تا ذهن را آرام کرده و شفا پیدا کنیم. ما برای بقای معجزه‌آسای حیات وحش و اکوسیستم‌ها صبور هستیم و همچنان به تلاش در این راه و مواجهه با مشکلاتی که هیچ کنترلی روی آنها نداریم، ادامه می‌دهیم، اگرچه این موضوع، ما را خسته و ناامید هم می‌کند. برای ما یکی از این معجزه‌ها، گربه‌سان زیبایی به نام پلنگ ایرانی است که در مناطق کوهستانی و بیابان‌های سرد زمستانی آسیای مرکزی و خاورمیانه زندگی می‌کند. قلمرو زیستی پلنگ ایرانی در 11 کشور ایران، عراق، ترکیه، آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، روسیه، ترکمنستان، قزاقستان، افغانستان و پاکستان است. تاجیکستان و ازبکستان نیز بخشی از این قلمرو زیستی بودند، اما اکنون چند سالی است که نسل پلنگ در آنجا منقرض شده است. تقریباً 80 درصد از این پلنگ‌ها در ایران و پس از

آن در ترکمنستان یافت می‌شوند. بر اساس اطلاعات منتشره توسط «گروه کاری پلنگ ایرانی» در سال 2022 در منطقه قفقاز، تلاش‌های طولانی‌مدت حفاظتی منجر به بازیابی جمعیت کوچکی از پلنگ‌ها در منطقه زنگزور، از جمله جنوب ارمنستان و جنوب شرق جمهوری خودمختار نخجوان آذربایجان شده است. نویسندگان این بیانیه تاکید می‌کنند: در تابستان 2021، یک پلنگ ایرانی پس از 12 سال غیبت در مناطق حفاظت شده توشتی در گرجستان توسط دوربین‌های تله‌ای عکسبرداری شد. پس از آن، پلنگ‌های ایرانی در منطقه کاباردینو-بالکاریای روسیه، چین و داغستان مشاهده شدند. در قزاقستان، پلنگ ایرانی در سال 2018 مجدداً مشاهده شد، اما متأسفانه تنها پلنگ مشاهده شده، در سال 2021 مرده یافت شد. اما اخیراً در کشور ترکیه، پلنگ در 4 منطقه مختلف ثبت شده که برخی از آنها همان نرهای جمعیت‌های اصلی در قفقاز کوچکند که در حال پراکنش هستند. در عراق نیز، در سال 2011، حدود 9 پلنگ نر و یک پلنگ ماده در اقلیم کردستان در 8 مکان مختلف شناسایی شدند، اما در 5 سال گذشته حداقل 3 پلنگ در این منطقه کشته شده‌اند. تحقیقات و فعالیت‌های مرتبط با حفاظت از پلنگ ایرانی باعث حمایت از این گربه‌سان و شناسایی تهدیدات آنها (از جمله شکار غیرقانونی، از دست دادن زیستگاه و طعمه و درگیری بین انسان و حیات وحش) شده است، این امر منجر به افزایش آگاهی عمومی در کشورهای پلنگ در آنجا زندگی می‌کند، شده و اهمیت حفظ ارتباط اکولوژیکی پلنگ‌ها را بین کشورهای منطقه افزایش داده است. اما برخی کشورهای محل زیست پلنگ ایرانی با چالش‌های سیاسی متفاوتی روبه‌رو هستند. در قفقاز، بین آذربایجان و ارمنستان، پلنگ‌ها در محدوده‌ای از مناطق مین‌گذاری شده و تنش‌های ناشی از مناقشه قره‌باغ حرکت می‌کنند. عملیات نظامی در امتداد مرزهای عراق-ایران و عراق-ترکیه همچنان به آوارگی مردم و سوختن جنگل‌های طبیعی باقیمانده در عراق منجر شده است. از زمان ظهور داعش در سال 2014 نیز، تنش‌های سیاسی و رکود اقتصادی، تنوع زیستی و حفاظت از گونه‌ها را به انتهای فهرست اولویت‌ها در این کشور رسانده است، بدون اینکه بودجه‌ای برای حمایت از پروژه‌های حفاظت محلی در دسترس باشد. از سوی دیگر، تغییر در رهبری ایالات متحده در سال 2016 منجر به خروج ایالات متحده از برنامه جامع اقدام «توافق هسته‌ای ایران» و تحریم‌های «حداکثری» شد که نه تنها به مردم ایران صدمه زد، بلکه به‌طور غیرمستقیم به فعالیت‌های مرتبط با حفاظت از محیط زیست نیز لطمه زد. در ژانویه 2018 میلادی نیز، 9 نفر از حفاظت‌گراها و کارشناسان حیات وحش مرتبط با موسسه حیات وحش میراث پارسیان دستگیر شدند، از جمله کاووس سید امامی که در فوریه سال 2018 در

زندان درگذشت. آنها به جاسوسی متهم شدند، زیرا از دوربین‌های تله‌ای استفاده می‌کردند که این وسیله به عنوان یکی از ابزارهای مهم حفاظتی شناخته می‌شود. اکنون بعد از گذشت 4 سال و 4 ماه، همچنان 7 نفر از آنها در زندان هستند. در آگوست 2021 نیز، طالبان در افغانستان دوباره به قدرت رسیدند و بسیاری از حافظان محیط زیست را به تبعید فرستادند و آژانس ملی محیط زیست در این کشور دچار آشفتگی شد. توقیف مستمر بودجه‌های افغانستان، یک بحران انسانی وخیم را در این کشور تشدید کرد که اکنون طبیعت و حیات وحش افغانستان هزینه آن را می‌پردازند. از این‌رو تعداد بسیار کمی از پلنگ‌ها در افغانستان در حال حاضر شانس زنده ماندن دارند. در نهایت، در فوریه 2022، بعد از تهاجم روسیه به اوکراین، اقدامات بین‌المللی برای منزوی کردن روسیه و شهروندانش آغاز شد و عملاً همکاری بین‌المللی در زمینه محیط زیست را متوقف کرد. مایه تاسف است، زیرا آینده پلنگ ایرانی در قفقاز بزرگ در گرجستان از چنین همکاری‌هایی سود می‌برد.

چه تضمینی برای امنیت حافظان حیات وحش وجود دارد؟
هم‌اکنون کنوانسیون گونه‌های مهاجر و آژانس حفاظت از طبیعت آلمان در نظر دارند، نشست کشورهای منطقه جهت اتخاذ یک استراتژی منطقه‌ای برای حفاظت از پلنگ ایرانی را برگزار کنند. در سال گذشته، گروهی از کارشناسان از سراسر کشورهای پلنگ ایرانی است به رهبری اتحادیه جهانی حفاظت، برای تدوین این استراتژی کار کردند. این نشست قرار است در سپتامبر 2022 در تفلیس گرجستان برگزار شود. اجرای این برنامه، نیازمند همکاری و بودجه بین‌المللی و همچنین حفظ امنیت حافظان محیط زیست برای انجام کارهای لازم برای حفاظت از پلنگ ایرانی است و دوربین‌های تله‌ای نیز برای نظارت بر حیات وحش نیز ضروری هستند. بنابراین ما نیازمند اقداماتی برای تسهیل همکاری‌های بین‌المللی فراتر از اوضاع سیاسی، از طریق رفع تحریم‌های اقتصادی و رفع موانع همکاری‌های بین‌المللی حفاظتی و توسعه‌ای در ایران هستیم. ما خواهان ایجاد معیارهای روشن و شفاف در مورد تامین مالی و همکاری فنی هستیم برای اطمینان از اینکه حافظان محیط زیست به دلیل همکاری با کارشناسان و سازمان‌های بین‌المللی تحت تعقیب قرار نگیرند. ما خواهان مشارکت مستمر از طریق حمایت فنی و مالی پروژه در افغانستان، برای اطمینان از نتایج پایدار حفاظت هستیم. ما خواهان آزادی نیلوفر بیانی، سپیده کاشانی، امیرحسین خالقی، طاهر قدیریان، سام رجبی، هومن جوکار و مراد طاهباز هستیم. ادامه بازداشت آنها برای همه ما سنگین است، زیرا نگرانیم که سرنوشت پلنگ در ایران تا مدت‌ها به خطر بیفتد، چون

آنها در زندان هستند و امیدواریم به زودی جامعه جهانی متوجه شود که حفاظت از پلنگ ایرانی و جان مدافعان آن در هم تنیده شده است و همه کشورهای زیست پلنگ ایرانی را تشویق می‌کنیم که پشت این اقدام مهم خود بایستند.

منبع: news.mongabay.com